

ČASOPIS O ŽIVLJENJU V DOMU

LETNIK 9

JULIJ - AVGUST - 2018

LE ENO JE POTREBNO

Dragi prijatelji v Domu Marije in Marte.

Nekateri od vas verjetno že kar težko čakate poletne dni, saj z njimi prihajajo tudi dnevi oddiha in počitnic. Pa saj sploh ni potrebno, da gremo na Kanarske otoke, v Tunizijo ali v druge eksotične dežele, da ga najdemo. Svoj notranji mir, veselje in oddih lahko najdemo že ob spremenjenem ritmu življenja, ki si ga lahko pripravimo doma. Še najlepši pa je tisti počitek, ki ga daje Gospod: v duhovnih vajah, v naravi, v glasbi, slikanju, ustvarjanju, v dobrem filmu in v stvareh, ki jih radi počnemo, pa med letom zanje ni časa. Seveda nas

bodo tudi v tem počitniškem času spremljali zgledi svetih mož in žena, ki nas bodo dvigali in bodrili.

Že 5. julija bosta z nami slovanska apostola in sozavetnika Evrope, sv. Ciril in Metod. Imenujemo ju tudi apostola Slovanov zaradi pomembnega misijskega dela med slovanskimi ljudstvi. Pri papežu Hadrijanu II. sta dobila dovoljenje za opravljanje bogoslužja v slovanskem jeziku. Zato je za nas praznik apostolov Slovanov priložnost za ovrednotenje in zavedanje njunega pomena na področju evropske kulturne, zgodovinske in jezikovne dediščine. Naslednji zavetnik Evrope, v juliju pa je sveti Benedikt. Redovna pravila, ki jih je sestavil sveti Benedikt in jih imenujejo »evangelij, presajen v resnično življenje«, je mogoče povzeti v treh besedah: »Ora et labora!« (Moli in delaj). Skladno povezovanje dela in molitve je ideal krščanskega prizadevanja za popolnost in izpolnjevanje Božje volje. Med obema zavetnikoma Evrope pa nas kliče zgled mladostne čistosti po sv. Mariji Goretti, tako primerno, prav v teh počitniških dneh. In spet 12. julija sledita dva mučenca, sv. Mohor in Fortunat. Sta zavetnika Ogleja, drugotna zavetnika ljubljanske nadškofije, Mohorjeve družbe v Celju in Celovcu. Upodabljajo ju skupaj, največkrat kot priprošnjika; sv. Mohor je

upodobljen kot škof v ornatu, sv. Fortunat pa kot diakon, v dalmatiki. Oba držita v rokah palmovo vejico, simbol mučeništva.

Zgled Karmelske Matere Božje, 16. junija, nas kliče k Marijini zaupljivosti v molitvi z Gospodom. Karmelski red je ves posvečen posnemanju in češčenju Božje Matere. Karmelska pobožnost do Marije posebej naglašča tudi gojitev stanovske čistosti. In spet lep zgled ob godu sozavetnice Evrope, sv. Brigite Švedske. Ime je irskega izvora in pomeni močna, krepostna. Mati osmih otrok se je odlikovala v svetem življenju; vsak dan je pogostila 12 revežev, podpirala samostane, ustanavljala bolnišnice, prispevala h graditvi cerkva in šol. V letih, ko so bili papeži v Avignonu, daleč od Rima, se je Brigita pogumno obračala nanje, da bi se vrnili na Petrov sedež. Po smrti moža je romala po svetih krajih in zapustila spise o mistični reformi Cerkve, njene glave in udov ter se nato preselila v nebesa. Za njenim godom stopa življenje tako poznanega sv. Jakoba starejšega, saj ga je Gospod poklical prej kot njegovega bratranca, Jakoba mlajšega. Je najbolj poznan kot zavetnik romarjev in kmetov. Bil je poseben Jezusov zaupnik, saj je videl Jezusa, ko se je spremenil na gori. Spomnili se bomo tudi svetega zgleda Marijinih staršev, sv. Joahima in Ane, tako aktualna tema za današnji čas. Nato sledijo zgledi učencev sv. Cirila in Metoda, kot so sv. Gorazd, Kliment in drugi njuni učenci, ki jih časti tudi srbska, makedonska in bolgarska pravoslavna cerkev. Ker pa nam je sv. Benedikt naročil moliti in delati, pa nam bogoslužni koledar stavlja za zgled sv. Marto, zavetnico vseh kuharic, tisto, ki zna »zavihati rokave« in dobro postreči drugemu. Ob koncu meseca julija nam govori sv. Ignacij Loyolski, ta veliki učitelj duhovnega življenja, duhovnih vaj, examna in duhovnega razločevanja.

V avgustovskih vročih dneh bomo lahko v hladni senci iskali branje svetnikov, kot so sv. Janez Vianney, njemu bomo izročali vse duhovnike in župnike. Svežino bomo uživali ob godu sv. Marije Snežne, ko bodo ljubitelji gora obhajali sveto mašo na Kredarici pod Triglavom. Iz gore se bomo podali na drugo goro, kjer se je Jezus vpričo Jakoba, Janeza in Petra spremenil in jim pokazal svoje Božje veličastvo. Tudi ta mesec se bomo spomnili še ene sozavetnice Evrope, sv. Terezije Benedikte od Križa – Edith Stein, nemške filozofinje, Judinje, spreobrnjenke, karmeličanke, svetnice rimskokatoliške Cerkve, ki je darovala svoje življenje za Kristusa v koncentracijskem taborišču Auschwitz. Njej sledi

zglede sv. Maksimilijana Kolbeja, ki je v podobnih vojnih razmerah daroval svoje življenje namesto družinskega očeta. Že v mladosti je »izbral« rdeč in bel venec, ki mu ga je ponudila Mati Marija in živel tako čisto kot mučeniško življenje kakor Ona. Zato je tudi njegov god postavljen ob Marijinem največjem prazniku Vnebovzetja. Kristusovo vstajenje in vnebohod sta bila za Marijo veliki prelomnici. Od tedaj si je želela, da bi bila tudi ona čim prej tam, kjer je njen poveličani Sin. Želja se ji je izpolnila takoj po končanem zemeljskem življenju, ko je bila z dušo in telesom vzeta v nebeško slavo. Marijino vnebovzetje („veliki šmaren ali velika maša“) je najstarejši Marijin praznik. V Jeruzalemu so že v 5. stoletju obhajali 15. avgusta spomin dneva, ko je Marija zaspala (Dormitio). Nato nam bodo spregovorili zgledi sv. Roka in sv. Helene, matere cesarja Konstantina, opata sv. Bernarda in cerkvenega učitelja po spisih, kjer nam razlaga, kako je treba skrivnosti vere preiščevati, kako iskati modrost in kako zaupati Mariji. Piše: »Če te ona podpira, ne padeš, če te ona brani, se nimaš česa bati, če te ona vodi, se ne utrušiš, če ti je naklonjena, boš prišel do cilja ...« In ob koncu avgusta nam bo postreženo z zgledom sv. Monike in sv. Avguščina. Sv. Monika velja za zavetnico krščanskih žena in mater; je priprošnjica za rešitev otroških duš; za vzgojo težavnih otrok. Potem, ko je neprestano jokala in molila za sinovo spreobrnitev, ji je Bog poslal tolažilne sanje: Naproti ji je prišel mladenič in jo sočutno vprašal, zakaj joka. Ko mu je povedala vzrok, jo je potolažil, da je njen sin tam, kjer je ona. K spreobrnjenju sv. Avguščina so po solzah, molitvah in trpljenju njegove matere pripomogle tudi pridige sv. Ambroža v Milanu. Tam se je sv. Avguščin

dal krstiti. Sam pravi, da je bil pravzaprav krščen z materinimi solzami. Nekaj podobnega se nam dogaja tudi danes v naši Evropi, ko so mnogi pozabili na svoje globoko krščanske korenine in se stegujejo za tistim, kar ne more človeka v resnici in popolnoma izpolniti. Prosimo goreče, kakor Avguščinova mati, tudi mi, da Evropi izprosimo »pravo pamet« in srečno življenje.

Prisrčen počitniški pozdrav vsem!

sr Polona, uršulinka

Vi ste luč sveta – sveti na Slovenskem

»BODITE SVETI, KER SEM JAZ SVET.« (1 Pt, 1,16); Bog vsakega človeka kliče k svetosti;

Cvetana Priol

19. februar 1922, Maribor, † 11. avgust 1973, Maribor

Na tem omejenem prostoru ni mogoče prikazati izredno bogatega duhovnega življenja Cvetane Priol, ki se je spomladi leta 1939 kot petnajstletno dekle v mariborski stolnici popolnoma darovala Bogu kot žrtev ljubezni. Rodila se je 19. februarja 1922 kot prva od treh hčera (njej je sledila Božena, najmlajša pa je Nevenka) globoko vernih krščanskih zakoncev Josipa Priola in Milene Ribarič. Oče je bil pred drugo svetovno vojno ravnatelj Sadjarske šole v Mariboru, po njej pa je postal direktor tamkajšnjega Inštituta za sadjarstvo. Mati je

bila do poroke uradnica, potem pa se je povsem posvetila družini.

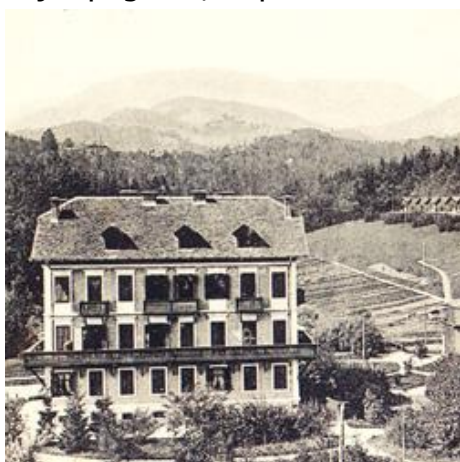
Vse tri Priolove deklice so obiskovale osnovno šolo pri šolskih sestrah v Mariboru. Cvetana se je potem vpisala na klasično gimnazijo in je leta 1941 maturirala. Bila je zelo nadarjena za glasbo (o tem često piše v svojem dnevniku); vsa gimnazijska leta se je učila igranja na klavir, kasneje pa je študij glasbe nadaljevala v Gradcu in v Ljubljani. Proti koncu leta 1941 je bila družina preseljena v bližino Gradca. Cvetana, študentka glasbe, je morala jeseni 1944 z vsemi drugimi študentkami iti na prisilno delo v nemško tovarno tankov v Kapfenbergu pri Gradcu, kjer je zbolela in sledove te bolezni je nosila vse življenje. Družina Priol se je v začetku maja 1945 srečno vrnila v Maribor in Cvetana je takoj začela poučevati glasbo. "Ko je v teh mesecih slišala o raznih težavah v Cerkvi na Slovenskem," piše njen duhovni voditelj p. Jakob Laura (1906–1984), "je ponudila Bogu svoje življenje kot zadostilno žrtev v ta namen, da Bog Slovincem ohrani vero in Cerkev.

To je bila njena žrtev življenja, o kateri govori v dnevniku. Ko sedaj gledamo na njeno življenje, lahko rečemo, da je Bog to njeno ponudbo sprejel v polni meri. Kmalu se je začel njen križev pot po bolnišnicah in

sanatorijih. Trajal je do smrti leta 1973." Ta križev pot, ki ga je ona imenovala "moj misijon", se je začel že proti koncu leta 1947, ko je zaradi močnega prehlada dobila pljučnico in vnetje rebrne mreže. Poletni se je zdravila na Koprivniku v Bohinju. Tam se je zbralo nekaj drugih deklet in načrtovale so, kako bi pri nas začeli z delom dušnopastirskih pomočnic po župnijah – današnjih katehistin, ki jim je Cvetana pravila "sestrice".

V teh tednih je dozorela njena odločitev: "Hočem se žrtvovati za Cerkev. Hočem ljubiti Boga pod križem." Zaradi jetike na pljučih je morala spomladi 1948 iti v zdravilišče Topolšica pri Šoštanju, kjer je bila operirana in se je po sedmih mesecih "misijona" vrnila domov. V tistih res hudih dneh je zapisala: "Moje življenje je postalo tema. Toda Ti si postal veličastna luč v tej temi." Nekaj časa je šlo kar dobro, čeprav ji "vsakdanje doze" trpljenja nikoli ni manjkalo. V začetku avgusta 1951 je morala iti v kostno zdravilišče v Rovinj, kjer je preležala devetnajst mučeniških mesecev, ki pa so bili meseci izredne duhovne višine, kakor pričujejo njeni zapisi po vrnitvi od tam v začetku marca 1953.

"Nosila sem s seboj sonce in veselje. Jezus je po meni tolažil, dvigal in dajal poguma, čeprav sem bila sama zelo izmučena od stalnih srčnih napadov." Leta 1956 je dobila službo na Glasbeni šoli v Mariboru, kjer je poučevala do invalidske upokojitve leta 1969. Potem pa je v svojem domu poučevala dekleta v igranju harmonija in vzgajala cerkvene organistke. Posvečala se je tudi delu za bolnike. Njeno velikodušno srce je prenehalo biti 11. avgusta 1973.

Pripravila Marica

S Tjašo sva se udeležili izobraževanja psihologa dr. Camerona J. Campa, utemeljitelja metode montessori za starejše in ljudi z demenco, ki je v juniju obiskal Slovenijo in o njej predaval v Domu sv. Jožefa v Celju, kjer so pred dvema letoma prvi v Sloveniji začeli uporabljati to metodo.

Vse bolj se zavedamo kako pomembna so ta znanja in pristopi pri delu z osebami z demenco, da bo njihovo življenje bolj kakovostno, da imajo možnost odločanja, doživljajo spoštljiv in dostojen odnos in da imajo v skupnosti svoje poslanstvo in vlogo. Taka izobraževanja so dragocena in jih bomo tudi v našem Domu izvedli za vse zaposlene, svojce in prostovoljce v jesenskem času. Zato že sedaj vljudno vabljeni.

Mojca je zapisala: »... in zadnja leta je babica dobila novo prijateljico – demenco, ki jo spremlja vsak dan in povsod ...«

Leonida

»Demenco zdravimo z dobrim življenjem«

Metoda montessori za starejše in ljudi z demenco: ljudem v dolgotrajni oskrbi je treba dati samostojnost in možnost izbire, z njimi pa ravnati tako, kot si sami želimo, da bi ravnali z nami.

Utemeljitelj metode montessori za starejše in ljudi z demenco dr. Cameron J. Camp. FOTO: Voranc Vogel/Delo

Dr. Cameron J. Camp, *Kakšna je vaša metoda?*

Gre za način življenja, podlaga so štiri osnovne vrednote: spoštovanje, dostojanstvo, enakost in zaupanje. Karkoli delamo, se moramo vprašati, ali bo spoštljivo do drugega, dostojanstveno, bodo ljudje obravnavani enakovredno in ali bo to gradilo zaupanje med nami. Če je odgovor da, potem delamo pravo stvar. Z drugimi ravnamo tako, kot si želimo, da bi ravnali z nami. Ustvariti moramo okolje, v katerem bi sami radi živeli. Ljudem je treba pokazati, kar želimo, da naredijo. Povabimo jih, da nekaj naredijo, ne ukažemo. Takšen način daje človeku nadzor nad situacijo. Pri vsem, kar delamo, ponujamo izbiro.

Izbira določa kakovost življenja. Prostor, kjer nimaš nobene izbire, je zapor. Če nimaš izbire, to ni tvoje življenje. Stanovalcu v domu za ostarele damo izbiro, če ga, recimo, vprašamo, katero srajco bi oblekel.

Je lahko preveč izbire?

Seveda. Omogočiti je treba toliko izbire, kolikor jo človek zmore. Kako naj, recimo, stanovalec ve, katera soba je njegova? Vprašamo ga, kaj bi rad imel na vratih. Spet izbira. Izbire in vse dejavnosti morajo imeti smisel. Tako ljudem omogočimo, da pomagajo drugim, čeprav imajo demenco. Stanovalci so bolj zaposleni, v njihovem življenju je več smisla. Ustvarjamo skupnost, kjer sami odločajo. Montessorijeva je rekla, da jim z vsem, kar narediš namesto njih, v resnici nekaj vzameš. V Montpellieru so si, denimo, stanovalci želeli na pomembno nogometno tekmo. Njihov odbor za nogomet je pisal predsedniku tamkajšnjega kluba, ali bi bilo mogoče, da bi si ogledali tekmo, in ali bi jim lahko podarili sedem vstopnic. Čez tri dni so prišle brezplačne vstopnice skupaj s pozdravi. To je bil njihov dosežek.

Zakaj ste razvili to metodo?

Z ljudmi z demenco sem začel delati, ko so moji otroci začeli obiskovati šolo montessori, žena je učiteljica pedagogike montessori. Ukvarjal sem se s spominom pri staranju, vendar nobena od tehnik ni bila učinkovita pri ljudeh z demenco. Ko sem videl šolo montessori, sem pomislil, da bi to lahko bila prava pot. Maria Montessori je bila vizionarka, borka za človekove pravice. In to je boj za človekove pravice. Da daš samostojnost ljudem, ki so v dolgotrajni oskrbi, da jim daš možnost izbire, svobodo in da delaš z njimi tako, kot si sam želiš, da bi ravnali s tabo. Nekoč me je poklical gospod, ki je gradil dom za ostarele, in me vprašal, kako bi bilo, če bi imel vsak svojo sobo, kopalnico pa bi si po dva delila. Tako bi bilo ceneje. Pa sem ga vprašal, ali si on želi deliti kopalnico. V Franciji se na takšen način sprašujejo že nekaj let in vidimo čudovite rezultate – stanovalce, ki pripravljajo muzikale, ljudje se učijo igrati klavir.

Z demenco?

Da. Pišejo tudi zgodbe. V ZDA delajo svoj sir, spet drugi kuhajo marmelade, varijo pivo, nekateri delajo domače, naravno sredstvo za pomivalni stroj. Z denarjem, ki ga zaslužijo, kupujejo domače živali, pse in mačke.

Je dementen človek lahko srečen?

Ko se je gospa z juga Francije preselila v dom, ji je animatorka rekla, da mora delati vaje, da se bo okrepila. Pa je vprašala, zakaj, češ da nima ničesar, za kar bi živela. Animatorica je odvrnila, da bi jo rada za rojstni dan odpeljala na koncert in kakšnega bi si želela slišati. Rekla je, da bi poslušala nekaj, česar ni še nikoli. In jo je odpeljala na koncert reggaeja. Med koncertom so ji skupina in celotno občinstvo zapeli *Vse najboljše*. Šla je v zaodrje in bila tudi v časopisu. Prejšnji teden sem jo na predavanju vprašal, ali je srečna. In je rekla: »Seveda.« (Pokaže nam svojo nasmevano fotografijo s koncerta, op. p.).

Je katera država pri uporabi metode še posebno uspešna?

Francija, Švica. Če v francoskem delu Švice inšpektor pride v dom za ostarele, najprej vpraša, ali uporabljajo metodo montessori.

Je že norma?

Postaja norma. V Franciji pa država plača usposabljanje zaposlenih za metode, ki pri demenci ne uporabljajo zdravil. Na vrhu seznama je montessori.

Zdi se, da izzivate nevroznanost.

Da. Nevroznanost pogosto pravi, da se ljudje z demenco ne morejo učiti. To je laž demence. Ljudje z demenco se ves čas učijo. Nismo usposobljeni, da bi to merili, iskali, videli, čeprav imamo pred nosom. Stanovalci se naučijo, na katerem stolu naj sedijo pri kosilu. Naučijo se, ko že imajo diagnozo demence.

Zakaj?

Ker so v možganih sistemi učenja, ki so se razvili v človekovem zgodnjem življenju in jih demenca ne poškoduje. Ampak tega ne iščemo. Mi iščemo primanjkljaje, testiramo, če človeku ne bo uspelo. Neuspeh nam da diagnozo, ki pa ne pomaga, ne pove nam, kaj naj naredimo, in tako nam preostane samo, da človeku damo zdravila, skladna z diagnozo. Treba je poznati človekove sposobnosti in vedeti, kdo je.

V Švici so imeli v domu stanovalca, ki se zvečer ni hotel preobleči v pižamo. Ponoči je hodil naokoli, ob treh zjutraj so se drugi zbujali in pri vratih zagledali popolnoma oblečenega človeka. Ugotovili smo, da je bil gasilec. Ti spijo oblečeni, kajti minute lahko odločajo, ali bo kdo preživel ali ne. Takšnemu človeku pokazati lepo pižamo je noro. Pa smo rekli,

naj pač spi vsak večer v svežih oblačilih. Naslednje vprašanje je bilo, kaj bi bilo zanj smiselno, pomenljivo, da bi delal čez dan. Ker če čez dan delaš, boš ponoči lahko spal.

Ljudem je treba dati samostojnost in možnost izbire, pojasnjuje **Cameron J. Camp**, utemeljitelj metode montesorri za starejše in ljudi z demenco

Foto: Voranc Vogel/Delo

Kaj menite o zapiranju dementnih?

Treba se je vprašati, zakaj se to dogaja. Nikoli ne sme biti odgovor, da je vzrok demenca. Kako vemo, da ima človek demenco? Samo zato, ker se dogaja, kar se dogaja? Treba ga je vprašati, zakaj hoče oditi. Neka ženska je rekla, da mora po avto, pa ni vozila že 15 let. Da se mora peljati domov. Dom je prostor, kjer imaš nadzor nad svojim življenjem, odgovornosti, poznaš ljudi, s katerimi živiš. Da bi preprečili ljudem, da bi silili domov, se morajo počutiti kot doma. Da imajo v sobah svoje stvari, da vedo, kdo so njihovi sosede, ki jih kličejo po imenu, zato imamo na majicah priponke z imeni. Dati jim moramo smisel, da se počutijo kot del skupnosti. Če se bo to zgodilo, ne bodo silili domov, ker bodo že doma.

Kaj pa do takrat?

Treba je poiskati dejavnosti, ki jim nekaj pomenijo, kajti begavost se pojavi, ko nimajo kaj početi. Ali so begavi ali pa povsem odsotni (sklonijo glavo in se sključijo, op. p.). Zdravilo za obe stanji je dejavnost. Če so, recimo, v odboru za kuhanje in vsi skupaj režejo, lupijo zelenjavo, jo mečejo v lonc in se pogovarjajo, se ne obremenjujejo s tem, da bi šli domov. In ko se osebje poslavlja, sami rečejo, naj zaprejo in zaklenejo vrata. Tako kot zaklenemo svoj dom.

Torej je treba samo pogledati z drugega zornega kota?

Da, to je drugačen način razmišljanja. Da vidiš sposobnosti, ki jih človek ima, ne pa, česa ne zmore. Recimo v odboru za kuhanje je ženska, ki je po eni strani hroma. Priskrbeli so ji desko z navzgor obrnjenimi velikimi

žebliji, zelenjavo je nataknila nanje, vzela lupilec in sama lupila. Je imela gospa tako deščico, ko je bila otrok, mlada žena? Ne. Se pravi, da se je naučila šele po diagnozi demence in po kapi. Ko ljudje rečejo, da se dementni ne morejo učiti, se spomnim nanjo. Maria Montessori je rekla, da se bodo učili prek rok. Učenje z delom – ta sistem učenja v možganih je za dementne še vedno na voljo, če ga želimo uporabiti. Ko pogledaš paralizirano žensko, ali vidiš ohromljeni del ali vidiš dobro roko? Vidiš potencial ali to, česa ne more narediti? To je naša odločitev. Naučiti se moramo gledati z novimi očmi. In ne verjeti laži. Če se lahko učijo, kaj si želite, da bi se naučili, in česa se želijo oni sami naučiti?

Reggae?

Zakaj pa ne? Spomnite se obraza ženske na koncertu. Ali trpi? Pogosto slišimo, da ljudje zaradi demence, alzheimerjeve bolezni trpijo. Demenco zdravimo tako, da damo človeku dobro življenje. To je najboljše zdravljenje.

Montessorijeva je učila otroke. Je znamenje nespoštovanja do starostnikov, če uporabljate to metodo zanje?

Montessorijeva otrok ni obravnavala kot »otroke« ampak kot ljudi. To je velika razlika. Ljudi obravnavamo spoštljivo, dostojanstveno, enakovredno. Vsem damo izbiro, smisel, pomen, vsem damo možnost, da postanejo del skupnosti, da delajo smiselno. Montessorijeva je rekla, da ko okolje podpira zmožnosti posameznika, mu daje smiselne dejavnosti, dejavnosti s pomenom, mu omogoči, da postane del skupnosti, se začne proces, ki ga je poimenovala normalizacija. Naša dolžnost je, da ustvarimo okolje, ki prinaša normalizacijo za starejše z oslabljenim spominom. Da jim omogočimo, da so »normalni«. In to je mogoče v pravem okolju.

Do konca?

Zakaj ne? Če imamo to možnost, zakaj se zanje ne bi odločili? Kar bomo ustvarili za starostnike, je tisto, v čemer bomo živeli sami. Zakaj ne bi živel dobro, dokler ne umreš?

Svet bi bil lepši, če bi merili sposobnosti, ne pa, česar ne zmoremo.

Seveda. Ta pristop lahko uporabimo tudi za zaposlene. Kakšne sposobnosti imajo, ne pa, česa ne znajo, niso sposobni. Ali smo do zaposlenih spoštljivi, ali ohranjamo dostojanstvo, so enakovredni, jim zaupamo? Ali zaposlene inštruiramo ali nadziramo? Jim pokažemo, kaj

naj naredijo, ali jim to naročimo? Ne gre za to, da obravnaváš ljudi kot otroke. Ljudem damo izbiro. Ne smemo jih trdo priviti, nadzorovati in s tem »normalizirati«. Zato diktatorji, če vodijo državo, dom za ostarele ali pa družino, sovražijo metodo montessori.

Kakšna je perspektiva, prihodnost?

Ta metoda bi morala biti norma. Sam si želim, da bi bila to moja prihodnost. Takšno okolje moramo ustvariti sami.

Vir: DELO, Facebook Dom sv. Jožef Celje

LITERARNI KOTIČEK

Molitve nekoč

V literarni kotiček smo dodali še stare molitve, ki ste se jih naučili od staršev, starih staršev, sorodnikov ... pa jih še nismo slišali ali pa so pozabljene. Zapišite jih in pošljite, z veseljem jih bomo objavili. Pripišite tudi, kdaj in kdo vas je molitev naučil.

Skupna molitev
(Mt 18,19-20)

»Resnično, povem vam tudi: Če sta dva izmed vas na zemlji soglasna v katerikoli prošnji, ju bo uslišal moj Oče, ki je v nebesih. Kjer sta namreč dva ali so trije zbrani v mojem imenu, tam sem sredi med njimi.«

Splav na bajerčku

V Šebalku, ki je del Godoviča, sta bila v času moje mladosti dva bajerja: večji in manjši na Brinju. Večji je še danes, ker so ga večkrat sčistili in uredili, manjšega na Brinju pa danes ni več, ker se je zarasel. Ko sem imela kakih šest let, je bil na bajerčku na Brinju splav. Naredila ga je mladina. Vozili so se z njim in tudi nas, otroke, so včasih popeljali.

Bilo je neke nedelje poleti. Ob enajstih sem prišla od maše in namesto domov sem šla k bajerčku. Tam je bilo dosti otrok in mladine. Gledala sem, kako so se vozili.

Naenkrat me je Marjan Žigonov, star okrog 15 let, povabil, da me popelje s splavom. Priveslal je do brega in me naložil. Nekajkrat me je popeljal naokrog. Ko je priveslal kak meter do brega, je skočil s splava na kopno in vzel še vesla. Prestrašila sem se in skočila za njim. Nisem dosegla brega. Padla sem v vodo. Nisem še znala plavati. Takoj so mi starejši pomagali in me potegnili na suho. Bila sem čisto premočena. Vsi so se hudovali na Marjana. Mene pa je skrbelo, kaj bo rekla mama, ker sem zmočila nedeljsko oblekico. Slekla sem si jo in jo razgrnila na sonce. V sami premočeni srajčki in spodnjih hlačkah sem se ulegla na sonce.

Kaki dve uri sem se sušila. Potem sem se oblekla in šla domov. Zamudila sem kosilo, a nisem bila tepena. Povedala sem mami, kaj se mi je zgodilo. Mama pa mi je rekla: »Se boš še vedela potepati.«

Karolina Medvešček

SVOBODEN ...

Tako si svoboden,
sam svoj!
Ko dvigneš roke visoko v zrak, se mi zdi,
da si objel celo vesolje.
Zavriskaš od sreče
in moje srce se smehlja ...
»Ostani srečen!« pomislim na dnu srca
in vem, da odraščáš,
le tvoj pogled je enak kot takrat, ko sva se videla prvokrat.
Za trenutek še prideš,
se na moje prsi nasloniš,
me vprašáš iskreno: »Mami, kako si?«
Se mi nasmehneš, jaz te objamem
in greš ... moj veliki sin ...
Tako sam svoj,
a za trenutek še moj ...
Si v mojem srcu pustil večno sled!
(sinu Mateju)

Tadeja

Topel junijski večer še živi v nas. Da ga ne bomo prehitro pozabili, so tri gospe zapisale svoje vtise. Hvala vam.

Večer pod lipo

V četrtek, 21. 6. 2018, na prvi poletni dan, smo imeli že tradicionalni *Večer pod lipo* pred cerkvijo, ki ga že nekaj let pripravlja Dom Marije in Marte svojim stanovalcem, svojcem in drugim. Zbrali smo se veseli, ker je bilo lepo vreme in ker smo malo drugače preživeli dan.

Najprej so nastopili folkloristi Grofa Blagaja iz Polhovega Gradca. Nastopili so trikrat s plesi s podeželja iz 19. stoletja. Tudi obleke so bile take, kot so jih nosili v 19. stoletju. V taki sestavi plešejo že od 2001. leta sami poročeni pari in to starejši. Pleše devet parov. Druži jih veselje do plesa, veselje do družbe. V mislih sem se podala v 19. stoletje. Lepše so plesali, kot plešejo danes.

Nastopila je tudi Minka, stanovalka našega doma. Kljub 96. letom še zelo lepo poje. Zapela je dve stari pesmi, in sicer o Mariji in grlici in En šuštar me je vprašal. Občudujem Minko.

Zame najlepša točka pa je bil skeč. Običaj spravilo sena so uprizorile naše delavke Tina, Beti, Mateja in Rezka. Skeč so same tudi napisale. Z njim so nam pričarale košnjo in spravilo sena tako, kot je bilo včasih, brez strojev. Spomnila sem se na mlade dni in na spravilo sena.

Prikazale so nam košnjo s koso, brušenje kose, klepanje kose, raztrositev redovnic, obračanje sena in spravljanje sena v kopico pred nevihto. Tudi kako je bilo z malico nekdanj in nošenje jerbasa na glavi so prikazale in še ljubezen med mladimi.

Tina je predstavljala strogega očeta, ki je vstal že pred zoro, ob štirih, da je lahko pokosil, predno je vstalo sonce, da je bila trava še rosna. Zelo dobro ga je odigrala. Beti je bila mama, ki je samo delala in se ni

videla iz dela. Kdo bi si mislil, da je Beti lahko tako zabavna! Mateja je zelo dobro odigrala zaljubljeno punco, ki še delati ni mogla, ker je mislila samo na ljubezen, Rezka pa kot

Rezka, zmeraj glasna in vesela, je igrala zaljubljenega fanta, ki je žvižgal kot slavec. Vsaka po svoje je bila zelo zanimiva.

Bilo je zelo zabavno. Nasmejali smo se. Takih nastopov si še želim.

Na koncu nas je Dom pogostil z ocvirkovo potico in jabolčnim kompotom.

Karolina Medvešček

Marija bi rada na ohcet šla,
pa nima kdo var'vat' Jezusa,
pa nima kdo var'vat' Jezusa,
zveličarja cel'ga sveta.

Ponudila se grličica,
da ona bo var'vala Jezusa,
da ona bo var'vala Jezusa,
zveličarja cel'ga sveta.

Marija je na ohcet šla,
nazaj se je ozirala,
je videla zib'ko narobe ležat',
grličico zraven pa spat'.

Marija se razsrdila
za uho jo je udarila,
za uho jo je udarila,
da se ji še danes pozna.

Zapisala in zapela Marija Dragman

V četrtek zvečer smo bili povabljeni na prireditev pred cerkvijo. Kljub vročemu dnevu nam je hladen vetrič pihljal v hrbet, da je bilo prijetno. Za oder pa je služil prostor pred cerkvijo.

Avtorica prireditve nas je najprej lepo pozdravila, gostujoča folklorna skupina pa je zaplesala ob spremljavi harmonike.

Sledila je kratka igrica – skeč – o spravilu sena. Zaigrale so naše zaposlene. Prikaz je bil takšen, kot je marsikje doma.

Dve pesmici pa nam je namenila naša nedavna

slavljenka, gospa Minka. Že 96 let ima!

Za slovo pa nam je zapela in zaplesala še skupina iz Polhovega Gradca in obljubila, da bo na povabilo še prišla.

Kos potičke in kompot pa je vsem prisotnim dodala še »naša kuhinja«. Bilo je res lepo.

Majda G.

Me šuštar je vprašal,
bi plesat šla z njim, hm,
o, ne, s šuštarjem ne.

Cel dan, cel dan
v hiši sedi,
zvečer pa po smoli smrdi.

Vrtnar me je vprašal,
bi plesat šla z njim, hm,
o, ja, z vrtnarjem pa ja.

Cel dan, cel dan
na vrtu stoji,
zvečer pa po rož'cah diši.

Zapisal in zapela Marija Dragman

V dokaj toplen večeru je letos potekal večer pod lipo, namenjen stanovalcem Doma, sorodnikom, prijateljem in drugim. Večer je bil prelep, nostalgičen, zanimiv. V meni je prebudil čut, kako pomembno je druženje in povezovanje.

Vsa pohvala velja uslužbencem doma, ki ob vsaki taki priliki kar

sami pripravijo program in to res kvalitetno, kar pomeni, da služba ne pomeni samo delovnega mesta, pač pa je v to vtakano nekaj srčnega, presežnega, kar je v današnjem času prava redkost.

Tudi gospa Minka je prava zakladnica pete besede in besedil pesmi, ki počasi tonejo v pozabo. Prav zaradi takih ljudi, kot je gospa, se bodo pesmi morda ohranile za prihodnje rodove. Seveda večer brez folklorne skupine ni pravi domači večer, za kar je poskrbela folklorna skupina iz Horjula, ki je sestavljena iz samih zakonskih parov, kar je res zelo pohvalno.

Hvala vsem za lep večer.

Helena

Zaključek pogovornih uric

Vroči sončni žarki žgejo naša telesa, ta si želijo počitka in ohladitve.

Morje, jezera in reke, hribi, griči ter doline, kras in ravnine kličejo, poletje je pred vrati.

V Domu Marije in Marte smo se v torek, 19. junija 2018, razšli z animatorji in prostovoljci, ki so vodili pogovorne urice po skupinah ob torkih, sredah in četrkih. Teme pogovorov so bile različne. Ob tem smo se šli razne igrice, ugibali uganke, igrali tombolo, veliko prepevali in še marsikaj zanimivega smo obdelali. Te zanimive urice so nam krajšale čas, nas zbliževale ter ustvarjale tovarištvo med nami.

Pogrešali bomo naše prostovoljke, a

prav je, da si naberejo novih moči za jesenska srečanja. V dvorani so nam za slovo pripravili zaključno prireditev s pogostitvijo, z glasbo dveh harmonik, z branjem kratkih zgodbic, skratka – srečno do jeseni ter hvala za prijetno druženje.

Slavko Ogrizek

P.S.

Domovci ne bomo počivali!

Na vrsti bodo ponedeljkovi sprehodi in obiski pri prostovoljcih in zopet se bo vila po Logatcu kolona vozičkarjev s spremljevalci. Nasvidenje!

TAKE LUŠTNE

Gibalna urica s stanovalci in zeleno sobo

Glede na to, da se je letošnje leto Zelena soba Miklavževega vrtca večkrat srečala s stanovalci Doma Marije in Marte, smo se odločili, da bomo skupaj pripravili še gibalno urico. Tako se je v maju zbralo v Jožefovi dvorani kar 18 stanovalcev. Največ jih

je bilo na invalidskih vozičkih. Otroci so nekatere stanovalce že poznali, zato so jih z nasmehom sprejeli. Ko so stanovalci prihajali, se jim je že od daleč videl nasmeh na obrazu, oči pa so bile polne iskrivosti in prijetnega pričakovanja ob pogledih na malčke, stare od 2. do 4. leta.

Stanovalce smo postavili v vrsto na začetek dvorane, tako so bili pripravljene na prvo igro z otroki, kjer smo morali združiti moči in skupaj poskrbeti, da en skupen balon ne bo padel na tla. Kaj hitro so se otroci začeli sami igrati z balonom, saj stanovalci na vozičkih niso bili mobilni, ampak tudi za to smo poskrbeli, saj smo dodajali vedno več balonov, ki so jih tako stanovalci kot otroci odbijali, baloni pa so leteli po zraku in pristajali na tleh.

Nato je sledilo podajanje balonov v parih, med otrokom in stanovalcem. Bilo je prav luštno, saj so se vsi trudili, da jim balon ne bi padel na tla. Še bolj zanimiva igra z baloni pa je bila, ko so otroci morali do stanovalcev prinesiti balon na različne načine; balon so držali v rokah in

tekli do njih, ga kotalili z rokami po tleh, držali v naročju in skakali, držali za hrbtom in se trudili, da bi balon čim bolj spretno prinesli do stanovalcev. Za zaključek igre z baloni pa so otroci pihali balon po tleh. Stanovalci so opogumljali otroke s ploskanjem in z nasmehom na

obrazu, najbolj pa so bili zadovoljni, ko so jim otroci balon izročili v roke.

Stanovalci so bili v naslednji igri še bolj gibalno vključeni, saj so morali sami metati žoge, ki so jih otroci nato tekli iskat in jih zopet na različne načine vračali stanovalcem. Nekateri otroci so bili ves čas pri istem stanovalcu,

nanj so se navezali in vedno izročili žogo prav njemu. Stanovalci pa so stegovali roke in komaj čakali, da se jim otrok približa in izroči balon.

Gibalno urico med otroki in stanovalci smo zaključili z gibalno zgodbo v krogu, kjer je Nacek nabiral jabolka, plezal po jablani ter se igral s kužkom. Med tem so otroci zgodbo uprizarjali s celim telesom. Medicinska sestra, ki je bila s stanovalci, je zelo dobro poskrbela za njih, saj jim je gibalno zgodbo približala na njim prilagojen način gibanja telesa, tako so lahko tudi oni v celoti sodelovali in telovadili.

Na koncu so otroci z veseljem tekli do stanovalcev in jih pomagali peljati iz dvorane do dvigala.

Menim, da je bilo to posebno doživetje za otroke in stanovalce, saj so se vsi zelo dobro vključili v igre in sodelovali med seboj. Otroci so bili veseli, da so lahko skakali za žogo in balonom ter se družili in igrali s prav posebnimi osebami; starejšim pa je bilo v veselje gledati otroke, se z njimi igrati, jih vzpodbujati, opazovati in obupati spomine na svoje otroštvo. Takšno gibalno urico bi lahko še kdaj ponovili ☺.

Rahela Berlec

Modra soba, za vas ...

Pa smo ga dočakali: **TABOR OB ROBU GOZDA**. V ponedeljek, 11. 6., smo se odpravili proti Radomljam, da preživimo nepozaben tabor v naravi. Uspelo nam je. Res smo se imeli lepo. Doživeli smo veliko novega, zanimivega (iskali smo škrata, odšli na pohod do Volčjega potoka, v gozdu iskali stvari in jih polagali na prvi glas abecede, pekli smo hrenovke

in penice, odšli na razgledni stolp ... in spali v lesenih hišicah v spalnih vrečah). Zelo smo bili pogumni. Od staršev smo bili ločeni 4 dni. Dogajalo se nam je veliko zanimivega, zato po starših nismo kaj dosti spraševali. Marsikdo se je učil samostojnosti. Prvi dan smo bili kar malce izgubljeni in presenečeni nad dejstvom, da moramo sami v potovalki poiskati določene stvari in se primerno urediti. Nekateri so na tabor prinesli nove stvari za obleči in so imeli kar nekaj težav, da so ugotovili, da so to njihove stvari. A premagali smo vse ovire.

Kako je potekal naš dan? Ob 7.30 so nas vzgojiteljice poklicale k vstajanju, sledil je zajtrk pod kozolčkom in 3-urni program. Ob 12. uri smo se razveselili kosila in po kosilu igre ali spanja v hišicah s prijatelji, ki smo jih sami izbrali. Po počitku ali igri v hišicah so ponovno sledile vodene dejavnosti in po njih večerja. Hrana je bila okusna, pripeljana iz bližnje kmetije. Po večerji pa ples, peka hrenovk ob tabornem ognju in

prepevanje ob kitari. Utrjevali smo tudi pesmi, ki jih bomo zapeli pri zaključni maši in na zaključku Modre sobe. Ko je sledil ples v parih, so se fantje sramežljivo izmikali nalogi, da si izberejo deklico za ples. Deklice pa so vse navdušene čakale – le kdo se bo opogumil za njih. Pa smo uspešno izpeljali tudi to

nalogo, ki je bila za marsikoga težka ☺. Skratka, marsikdo bi si želel doživeti še kdaj tak tabor. Bilo je nekaj novega, drugačnega, nevsakdanjega.

Za konec šolskega leta pa bomo zaželeli srečo vsem 12-im otrokom, ki nas zapuščajo in odhajajo v šolo. Hkrati pa vsem tistim, ki ostajajo z nami, želimo lepo, zabavno, poučno in igrivo šolsko leto v vrtcu.

Veselimo se novih prijateljev in novih skupin.
Pogumno novim dogodivščinam naproti!

Mojca, Radica

Iz dnevnika dežurnih na recepciji

Po dolgem premoru bom napisala par besed. Zelo pestro popoldne. Otrok še in še. V dvorani se odvija revija pevskih zborov. Veliko mladih pevcev s svojimi učitelji. Ni se nam bati, da bo zmanjkalo dobrih glasov. Tudi poslušalcev je bila polna dvorana. Zelo pohvalno. Mislim, da je to, kar je že napisala ena predhodnica čista resnica. Naj bo Jožef vedno prisoten v tej dvorani.

12. 4. 2018

Ljudmila

Pa pravijo nekateri, da tukaj samo čas zapravljamo. O, to pa že ni res. Veste koliko vprašanj je bilo, danes, ko je glasbena šola v Jožefovi dvorani podeljevala priznanja in spričevala. Eni so rabili WC, drugi dvorano, tretji so spotoma obiskali še kakšnega znanca v Domu pa niso vedeli kje je, pa še bi se kaj našlo. Jožefova dvorana je bila tako

polna, da sem se šalila, da jo bo treba raztegniti. Ni nam dolgčas, ne, ker vedno kdo poskrbi, da nam popestri popoldan in nas rabi.

Kljub temu se imamo lepo, uživamo. Na koncu bi pa vsem zaposlenim, stanovalcem, svojcem in prostovoljcem zaželela lepe počitnice in dopust. Naj si vsak privošči nekaj za svojo dušo. Saj ni treba veliko, niti ne drago. V novem šolskem letu pa zopet veselo na delo.

Marija

Dragi svojci, skrbniki in vsi, ki berete te vrstice. Lepo pozdravljeni.

Ko naš Dom še posebej zaživi, je to zagotovo

**TRADICIONALNO SREČANJE S SVOJCI,
ki bo**

V SOBOTO, 1. 9. 2018, OB 10. URI

Dopustniški in počitniški dnevi se bodo končali, lahko bi rekli, škoda, morda kdo tudi tako misli – ali pa, hvala Bogu, okrepljeni, spočiti se bomo spet lotili dela in izzivov. V veliko veselje nam bo, da se nam pridružite: ob 10. uri bo predavanje za svojce, obiskovalce in prostovoljce, od 11. ure dalje pa bo druženje pred domom.

*Mi vas pričakujemo, veselite se z nami.
Pripravljalni odbor*

AKTIVNOSTI V JULIJU in AVGUSTU

VSAK PONEDELJEK ob 9. uri: sprehod s stanovalci. Vljudno vabljeni vsi, ki bi lahko pomagali peljati stanovalce;

VSAK TOREK ob 9.30 uri: družabno – sladko dopoldne in druženje z otroki;

VSAKO SREDO, od 9. ure dalje: vodena vadba v Marijinem parku za cerkvijo;

SREDA, 15. 8. 2018, ob 10. uri: sv. maša v farni cerkvi – **VELIKI ŠMAREN**;

ČETRTEK, 30. 8. 2018, ob 14. uri: praznovanje roj. dni;

SOBOTA, 1. 9. 2018, ob 10. uri: **SREČANJE S SVOJCI**;

PETEK, ob 10.30: sv. maša v kapeli Doma;

NEDELJA, ob 10. uri: sv. maša v župnijski cerkvi.

Moja zgodba

Kdo sem jaz?

Moje ime _____

Ime mame _____

Ime očeta _____

Kraj rojstva _____

Domači kraj, kjer sem preživel mladost _____

Šolanje in sošolci _____

Poklic in delo _____

Moji športi _____

Ljubiteljska dejavnost, hobiji, najljubša roža ...

Moja družina

Žena/mož _____

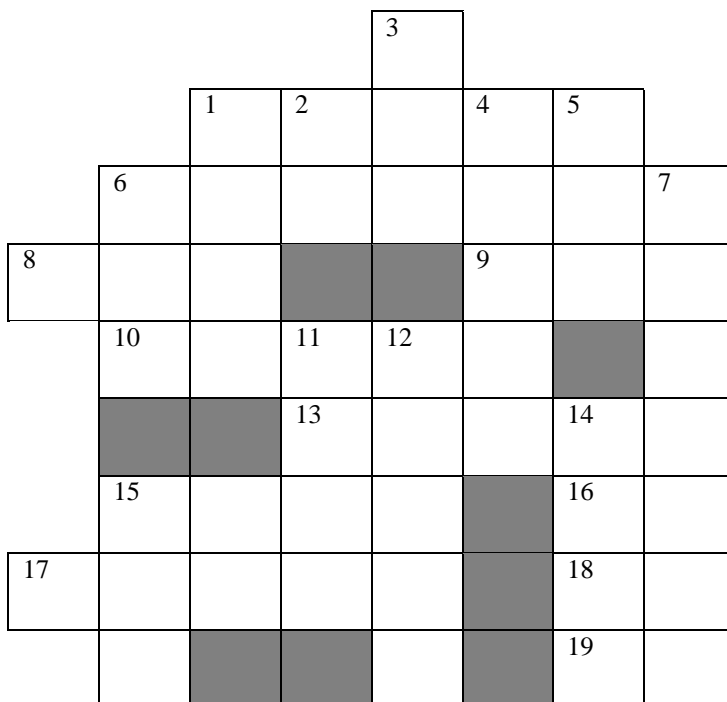
Otroci _____

Vnuki _____

Zapišite svojo zgodbo, zagotovo je vsi še ne poznamo in kar je zapisano ostane za vedno. Če ne zmorete sami zapisati prosite svojce, prijatelje ali pa nas zaposlene in vam bomo radi pomagali. Vsake prejete zgodbe bomo zelo veseli, oddate jih lahko sr. Leonidi, Tjaši in Mateji.

NAGRADNA KRIŽANKA

Vodoravno: 1 zunaj je lepo; 6 ime kuhinjske pomočnice v našem Domu; 8 predel Ljubljane; 9 zaščita za nohte; 10 ime delavke v pralnici Doma; 13 posode; 15 štirikotno obtesano ali obžagano deblo; 16 začetnici pevke Elde Viler; 17 ime čistilke v Domu; 18 nasprotje DA; 19 .. hribček bom kupil.

Navpično: 1 ime kraja kjer so našli vaško situlo; 2 enaki črki; 3 ocena v šoli; 4 ime domskega hišnika; 5 najslabša ocena; 6 mesna industrija primorske; 7 dejaven; 11 pritisk; 12 ime pomočnika v domski kuhinji; 14 moško ime; 15 telesna aktivnost;

Pravilno rešeno križanko oddaj v skrinjico v Marti ali sr. Leonidi, Tjaši ali Mateji.

Meni pa je dobro, da sem blizu Tebe, moj Bog.

Ps 73,28

Ivan Čamernik

Blagor vam, ker ste se že tukaj veselili srečne večnosti.

IVAN ČAMERNIK

Prišel si v Dom Marije in Marte Logatec. Hitro si se vključil v življenje Doma. Veder in vesel! Kakor Vinka so tudi tebe bolele noge. Želela sta z menoj na sprehod po Logatcu, pa ni šlo. Naenkrat si obležal in stopil si na mučno pot Kalvarije. Mukoma si jo prehodil in v svoje naročje te je sprejel KRISTUS.

Skupaj molita za nas, ki smo še tu na zemlji!
V kratkem se srečamo

Slavko Ogrizek

SMEJALNICA

Žena je umrla. Mož je zelo žaloval in jokal. Ulegel se je kar na krsto. Pride gospod župnik in ga tolaži: »France, zakaj jokaš, saj bosta v nebesih spet skupaj.« »Saj zato pa jokam.«

Posnetek iz najine poroke

Mož sedi pred TV in se dere: »Ne, ne, budalo, kaj delaš, cepec, idiot! Budalo, ne, ne, ne!!!«

Žena se oglasi iz kuhinje: »Ne glej spet nogometa, če te tako razburja!«

Mož: »Gledam posnetek najine poroke.«

Učiteljica v pogovoru z učenci: »Janezek, mama mi je povedala, da zelo rad bereš.«

»Tako je,« potrdi Janezek. »Si že bral: Na klancu?« Ne, jst berem, kjer hočem!«

Zbrala M. Č.

Izdaja Dom Marije in Marte Logatec. Ureja Leonida Župančič.